

Kgotlelelo e tlišša katlego

Sepedi

Maxwell N Mamathuba

Kgotlelelo e tlišša katlego

Mongwadi ke Maxwell N Mamathuba
Moswantšhi ke Ntibile Zonke

Phetolelo ya puku go Sepedi e dirilwe ke Maureen Ramusi

Mogau o dula motsaneng wa Mamone le tatagwe,
Morena Maloma; mmagwe, Mohumagadi Masedi
le rakgolo wa gagwe, Morena Talane.

Go na le meago ye mebedi ka lapeng la gabo;
e rareditšwe ka legora la terata.

Go na le motheo wa diphapoši tše hlano eupša ke
diphapoši tše pedi feela tšeo di agilwego ga bjale.
Morena Maloma o thomile go aga ntlo a e sa
šoma kua Mmashadi General Dealer.

Moago wo mongwe ke rantabola ya mabjang yeo e lego khitšhi, ka moo mmagwe a apeelago ka gona. Ka dinako tše dingwe ba lapa ba ja dilalelo ka khitšhing.

Mogau o be a na le mengwaga ye 12 ge re thoma go anega kanegelo ye. E be e le mošemane wa go loka yo a bego a rata lapa la gabo le ba lapa ka moka.

Le yena o be a lemogile gore go na le dilo tše ntši tšeo le malapa a mangwe a bego a na le tšona, tšeo bona ba se nago le tšona.

Bašemane ba bantši ba mengwaga ya gagwe ba na le dipaesekela, eupša yena o be a se na le yona.

Ge a e kgopela go tatagwe, a mmotša gore o tla dira bjalo ge a humane tšhelete, gomme a amogela karabo yeo. O be a hlomphe tatagwe le Rakgolo ka pelo ya gagwe ka moka.

Ka morago Morena Maloma a flošwa mošomong kua Mmashadi General Dealer. Le ge go le bjalo, ga se a no dula feela, eupša a ithomela kgwebo ya gagwe.

A thoma kgwebo ya bobetli a le ntlong ya gagwe. O be a dira ditulo, ditafola, mahwana a kota, mese, diretse le tšohle tšeo batho ba bego ba ka mo kgopela go ba betlela goba go ba setela tšona.

Mogau o be a thuša tatagwe ka dinako tše dingwe mathapama ge a boa sekolong.

O be a fela a rongwa go iša tše di otarilwego le go yo rekiša tše dingwe mafelelong a beke.

Eupša ge matšatši a tšwela pele dithekišo tša thoma go se sa sepela gabotse, gomme Morena Maloma a lemoga gore ga a sa dira tšhelete ye ntši bjalo ka peleng. Maho a kota le mese di be di rekišega bokaone.

A thoma go tshwenyega, gomme seo sa mo tlišetša kgatelelo ya monagano. Bophelo bja gagwe bja fetoga ge a thoma go fela pelo.

O ile a thoma go ba le manganga kudu ebile a na le dipolelo tša go se ratege go se sengwe le se sengwe.

Mogau o be a tse na sekolo a le legatong la phoraemari, sekolong sa kgauswi le lapa la gabo.

Mmagwe o be a fela a mo hlohleletša gore a ithute kudu gobane thuto e tla mo floša bodiiding.

O ile a mo theeletša a thoma go rata go bala. O be a sa bale dipuku tša sekolo fela eupša a bala puku ye nngwe le ye nngwe ye a ka hwetšago.

O be a bala gape le dikuranta le dikgatišobaka.
Seo sa feleletša se mo fa tsebo le tshedimošo
go feta dithaka tša gagwe.

Mogau o be a dula a adima puku ka morago
ga dibeke tše pedi goba tše tharo go tšwa
bokgobapukung bja sekolo. O be a bala gape
le dipuku tša dikanegelo tša Seisemane, tšeo
di okeditšego bokgoni bja polelo.

Mafelelong, barutiši ba bantši ba mo reta ka
lebaka la mošomo wa gagwe wo mobotse.
O be a dula a hwetša meputso ya godimo ge
ba ngwala melekwana.

Ge mmagwe a be a eya go tšea raporoto ya
gagwe, o be a boela morago a thabile kudu.

Yunifomo ya Mogau e be e taologile mmala ka ge e be e hlatswiwa kgafetša-kgafetša. E be e pharilwe digaswa mafelong a mantši. Mmagwe o be a e rokile moo e kgeigilego gona.

Makgarebe a mangwe a kile a mo thuša ge a be a ile nokeng go hlatswa diaparo.

Ba be ba lemogile gore ga a na le sešepe se se lekanetšego, gomme a na le tshetlana ye nnyane ya sešepe.

Ba ile ba mo fa lerojana le lentši la go hlatswa leo a bego a tla le šomiša le ka moso. A khunama a leboga makgarebe ka ga letsogo la bona le le fago.

Mogau o be a se na le dieta tša sekolo. Motswala wa gagwe o kile a mo fa phere ya dieta, eupša e be e se dieta tša sekolo. NECT le Woolworths tša mo phološa. Ba fane ka dieta tša sekolo go barutwana ba sekolo sa gabo.

Tšona di filwe ka nako ya moletlo wo o bego o swaretšwe sekolong. Barutwana ba ba kgethilwego, go akaretša Mogau, ba amogetše dieta le mekotlana ya sekolo.

Ka matšatši a mangwe Mogau o be a eya sekolong a se a ja selo.

Ka mahlaste, go na le lenaneo la tša phepo kua sekolong, moo barutwana ba fiwago dijo ka nako ya go khutša.

Mogau le barutwana ba bangwe ba go tšwa magaeng ao a itlhokelago ba be ba dula ba amogela dijo tše ntši, go tšwa go mašaledi. Ba be ba eya le dijo gae gore ba kgone go ja dilalelo.

Ge dikolo di tswaletšwe, ba be ba fiwa dijo tšeo di sa apewago tšeo di sa bolego, mohlala bupi, dinawa bjalojalo.

Se se be se netefatša gore ba se tlaišege ka tlala nakong ya maikhutšo a dikolo.

Ge a bala Kreite ya 7, tatagoMogau a mo lokišetša gore a ye sekolong se se phagamego sa Malekutu.

A ya go tšea le go tlatša difomo gore a amogelwe ka go Kreite ya 8.

O atlegile go Kreite 7 ka meputso ya godimo gomme a amogelwa Sekolong se se Phagamego sa Malekutu. Yunifomo ya sekolo se se phagamego e be e fapana le ya sekolo sa phoraemari, ke dieta feela tšeo di bego di swana.

Tatagwe a mo iša mabenkeleng a mo rekela borokgo le hempe ye tee.

Ga se a kgona go mo rekela trekesutu ka ge a be a se na le tšhelete ye e lekanego.

Mogau o ile a amogelwa Sekolong se se Phagamego sa Malekutu.

Barutwana ba kgopetšwe go apara yunifomo ya Mošupologo, Labobedi, le Labone. Laboraro e be e le letšatši la trekesutu, ka ge e le letšatši la dipapadi.

Labohlano e be e le letšatši la go ikaparela feela, moo ba bego ba ka apara diaparo tšeo ba di ratago eupša ba lefe R5,00.

Mogau o be a dula a otlelwa go se apare
trekesutu ka Laboraro.

O be a sa kgone go obamela ditaelo tša matšatši
a go ikaparela se sengwe goba se sengwe ka
gobane o be a se na le tšhelete gomme a se na
le diaparo tše di lokilego.

Ka morago ga dikgwedi di se kae kua sekolong
se se phagamego, Mogau a kwa bophelo bo sa
kgotlelelege:

O be a apara yunifomo ye tee beke ka moka.
Dilo tša namelela ge ka Laboraro le lengwe,
borokgo bja gagwe bo ile bja kgeiga.

Bašemane ba bangwe ba be ba mo sega mola
ba bangwe ba be ba mo kwera.

O ile a ntšhetša heme ka ntle ga borokgo go
khupetša lešoba.

Se se hlotše gore barutiši ba be kgahlanong le
se, ka ge se se be se sa dumelelwa sekolong.

Mosegareng woo a bolela le batswadi ba gagwe a hlaloša gore bophelo ga bo kgotlelelege kua sekolong.

O ba boditše gore o dumela gore o swanetše go emiša ka go ya sekolong ka ge a tlaišega.

Tatagwe a mo kgopela gore a mmontšhe dipuku tša gagwe.

Ge a di hlola, a lemoga gore o hweditše meputso ya godimo ka mešongwana ya ka phapošing, mošomo wa gae, le melekwana.

A re, “Morwa, o šoma gabotse kudu dithutwaneng ka moka. Se ke selo se bohlokwa kudu dilong ka moka, tše di šetšego di tla feta.”

Mmagwe a re, “Kgotlelelo e tliša katlego, thuto ke kotse e le tee yeo e ka go imollago bodiiding.”

Mogau a araba, “Ke kwešiša seo o se bolelago, eupša ke a flaišega kua sekolong. Ke ikhutše ngwaga o tee ge ke sa leka go kgoboketša tšhelete, ke tla boela sekolong ngwaga wo o tlogo. Ke tla tsošološa serapana, ke bjale le go rekiša merogo le go thuša Tate ka mošomo wa gagwe wa bobetli.”

Tatagwe a re, “E reng ke ye go bolela le hlogo ya sekolo. Mmago o tla be a dutše a lokiša marokgo ao a kgeigilego.”

Morena Maloma o sepetše a ya lapeng la
Morena Sebesho, hlogo ya sekolo.

O dula ka ntlong ya mabato a mabedi, legora la
leboto leo le agilwego ka matlapa a a segilwego.

A ema kgorwaneng a goelela, "Thobela!"
Kgorwana ya thoma go bulega ntle le go
kgorometšwa. Morena Sebesho a tšwelela,
go mo amogela.

“Ge ke bona kgorwana e bulega ka boyona go se na le yo a bonago, ka nagana gore nka bethwa la na go hwa ge na go ka ba le dimpša,” Morena Maloma a realo.

Morena Sebesho a araba, “Ke be ke phaka koloi ka karatšheng, efela ga go na dimpša ka mo.”

“A semaka go go bona Morena Maloma! Ke kgale kudu ke sa go bone!”

“Ka nnete la mafelelo ge ke etla mo ke ge ke dira diraka ka karatšheng ya gago,” wa araba Morena Maloma.

Ge ba dutše ka ntlong, Morena Maloma a hlaloša ka ga mathata ao a kopanego le ona ge a be a swanetše go phethagatša dinyakwa tša morwa wa gagwe tša sekolo.

“Bjale, mošemane o nyaka go khutša go tsena sekolo, gore re hwetše tšhelete pele. Nka se khutše monaganong ge seo se ka direga ka gobane e le mošemane yo bohlale. Godimo ga moo setšhaba se tla reng ka nna?”

Morena Sebesho a re, "Ke tla go thuša, ge a ka tla a šoma mo ka morago ga sekolo. Mmotše gore a tle kantorong ya ka, gosasa mosong. Morena Maloma a sepela a Thabile kudu.

Ge a fihla gae, a hlalošetša mosadi wa gagwe le morwa tšohle, a feleletša ka gore, "O swanetše go ya kantorong ya hlogo ya sekolo gosasa mosong."

Hlogo ya sekolo ya mmotša seo a swanetšego go se dira ge a fihla gae a be a mo tshepiša go mo rekela le yunifomo le terekesutu. Ka fao, go tloga letšatšing leo, Mogau a fetša mathapama a gagwe a šoma lapeng la hlogo ya sekolo.

O be a fela a tšhaiša ka pela ka Mekibelo gomme a sa šome ka boLamorena. Morena Sebesho a reka yunifomo ka moka yeo e bego e nyakega go ya ka moo a holofeditšego.

Mafelelong a ngwaga Mogau a šoma gabotse a atlega ka go Kreite 8 ka meputso ya godimo. A tšwela pele go šoma moo ngwaga wo o latelago gomme a atlega ka go Kreite ya senyane.

Morena Sebesho o be a na le bana ba babedi,
Gabo le Lati. Gabo e be e le yo mogolo mola Lati
a lekana le Mogau, gomme ba be ba tsena ka
Kreiting ye tee.

Ka fao, Gabo le Lati ba tsene sekolo kua
sekolong se se phagamego sa Ngwaritsi. Ba
be ba sepela ka koloi ka gore sekolo se be se
le kgole.

Ka Mekibelo Mogau o be a fela a thuša Lati ka mošomo wa gagwe wa sekolo.

Le ge a be a le Kreiting ya godimo, Gabo o be a feta a tumiša Mogau ka ga tsebo ya gagwe ya Mmetse le Thutamahlale.

Lati le Mogau ka bobedi ba tšwela pele go Kreite ya 11 mafelelong a ngwaga. Ge a be a le go Kreite ya 12, Mogau o be a fetša nako ya gagwe a le lapeng la ga Sebesho.

O be a emela gore Lati a boe sekolong gore a mo thuše ka mošomo wa gae. Le ge a be a sa šome ka boLamorena, o be a eya lapeng leo, gomme ba ithuta mmogo.

A atlega go Kreite ya 12 ka dihloro go Mmetse, Thutamahlale le Seisemane. Dikhamphani tše mmalwa tša mo fa dipasari go yo ithutela yunibesithing ya gagwe ya kgetho.

O kgethile pasari ya khamphani ye nngwe ye kgolo go yo ithutela Boentšineere bja Tikologo Yunibesithing ya Kapa. Ba ithaopile go lefelela dithuto tša gagwe, madulo, dijo, diabja tša thuto, dipuku le senamelwa.

Ba mo rekela thekethe ya sefofane gomme a sepela ka sefofane la mathomo bophelong bja gagwe. Ka June o rometše tataagwe tšhelete ya go feleletša go aga ntlo.

O ile a mmošša gore tšhelete yeo e tšwa go dipolokelo tšeo a di dirilego go tšwa go tšhelete ya gagwe ya moraba yeo a e amogelago go tšwa khamphaning.

O be a fela a romela tšhelete ya dijo, ka fao go be go se na le tlhaelelo ka gae. Mogau a feleletša dithuto tša gagwe tša Boentšineere bja Tikologo ka ngwaga wa bone.

Batswadi ba gagwe le bona ba namela sefofane la mathomo ge ba eya go hlatsela moletlo wa dikapešo tša morwa wa bona. Khamphani ya mo fa mošomo profenseng ya Kapa-Bodikela. Ka morago a romelwa go yo eta pele lekala la Profense ya Gauteng.

Ge a etla gae ka dinako tša maikhutšo, o be a etela Morena Sebesho go ya go mo leboga ka thušo ye a kilego a mo fa yona, ge a be a sa le moithuti kua sekolong se se phagamego sa Malekutú.

O ile a buša a agela tatagwe lefelo la go šomela le legolo le go reka didirišwa tša mohlagase. Kgotlelelo e tloga e le yona e tlišago katlego.

DITEBOGO

Yo nwalwa nga

Maxwell N Mamathuba

Moswantšhi ke

Ntibile Zonke

Molekodi ke 1

Pandelani Claudine Rambau

Molekodi ke 2

Mukondeleli Constance N̄n̄mbahe

Molekodi ke 3

Ndivhuwo Mulaudzi

Mohlami ke

PixelPing Design

Mofetoši wa puke ke

Maureen Ramusi

Motsinkedi wa puku ke

Makoma Phatudi

ISBN 978-0-638-00817-3

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

